

İZMİR EKONOMİ ZİRVESİ

Ender YORGANCILAR
EBSO Yönetim Kurulu Başkanı

TEŞVİK SİSTEMİNDEN NE BEKLİYORUZ?

Her 4 firmadan birinin zarar ettiği bir ortamda 2023 hedeflerimiz doğrultusunda;

- Yatırımı, üretimi, ihracatı ve istihdamı artırıp, ithalatı azaltarak cari açığı düşürmesini,
- Yerli girdi kullanmayı cazip kılmasını, (sadece üretmeyi değil kullanmayı da)
- Yabancı yatırımlarda özellikle teknoloji ithalatını teşvik etmesini,
- İller arasında rekabet değil, tamamlayıcılık ilişkisini güçlendirmesini,
- Taşıma usulünü değil, ürünün yerinde değer kazanmasını sağlamasını,
- Rekabetçi piyasa yapısını kurumsallaştırarak, ekonomideki risk primini azaltmasını bekliyoruz.

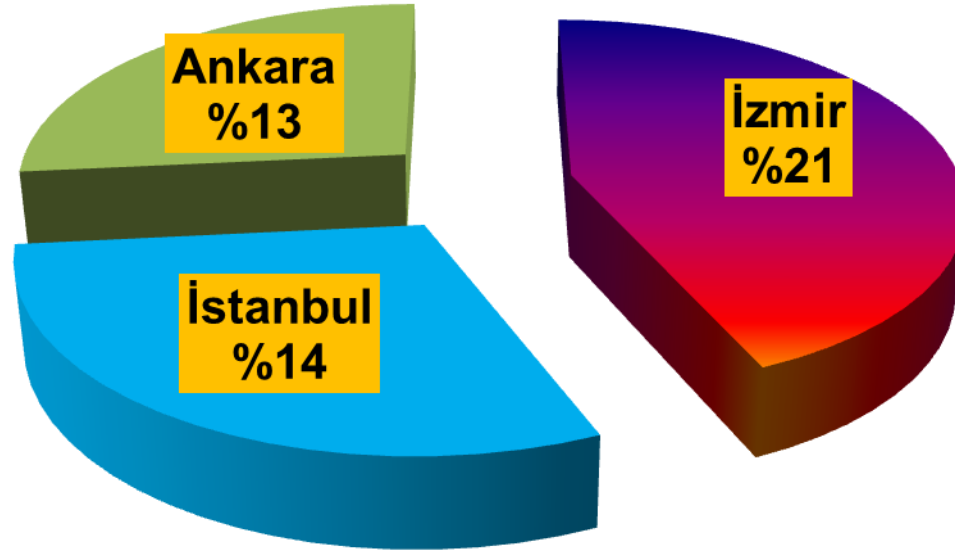
İZMİR'İN AYRICALIKLARI TÜRKİYE'NİN ŞANSIDIR. ÇÜNKÜ;

- Liman şehri olması
- **Ucuz ve nitelikli işgücü**
- Hammaddeye yakınlık
- **Ekonomik açıdan jeo-stratejik ve lojistik konumu**
- Gelişmiş üniversite-sanayi işbirliği ortamı
- **Şehirde nitelikli yaşam koşulları**
- Güçlü OSB altyapısı
- **Hem yatırım ortamı, hem de meteorolojik anlamda ılıman iklim**
- Üretim kültürü ve ticari ahlak standartlarının gelişmişliği
- **Örnek gösterilen Serbest Bölge ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri**
- Yenilenebilir enerji potansiyeli

**EKSİK KALAN,
Teşviklerle yatırımların artırılması**

İZMİR'DE YABANCI SERMAYE KÜLTÜRÜNÜN GELİŞMİŞ OLMASI TESADÜF OLAMAZ

FİRMA SAYISININ İMALAT SANAYİ İCİNDEKİ PAYI (%)

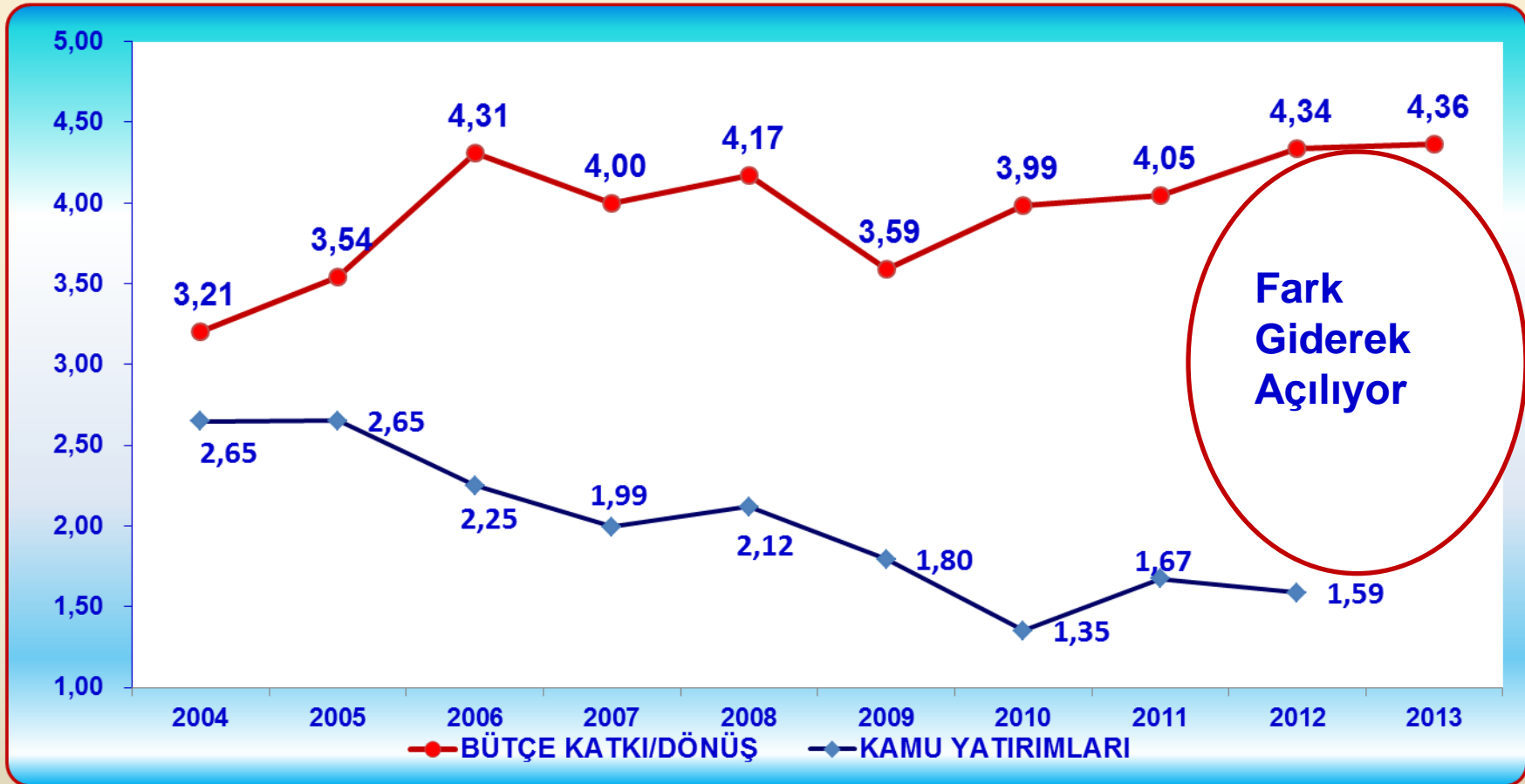
Yabancı sermayeli firmaların en çok geldiği ilk 3 sanayi şehri içinde,

- İzmir'e gelen firmaların %21'i imalat sanayinde,
- İstanbul'a gelenlerin %14'ü,
- Ankara'ya, gelenlerin sadece %13'ü imalat sanayinde faaliyet göstermektedir.

Bu ilginin arka planında;

- İzmir'in yabancı sermaye ile aynı dili değil aynı duyguyu paylaşıyor olması ve
- Benzer iş yapma kültürüne sahip olması bulunmaktadır.

İZMİR'İN MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNE KATKISI VE KAMU YATIRIMLARINDAN ALDIĞI PAY

Kaynak: Kalkınma ve Maliye Bakanlığı

MERKEZİ İZMİR OLAN FİRMALARIN İZMİR DIŞINI TERCİH ETMESİ BİR RASTLANTI MI?

	TOPLAM	MANİSA'YA YATIRIM YAPAN
2009	28	12
2010	33	22
2011	39	18
2012	33	17
2013	48	26
2014/5	20	8
TOPLAM	201	103

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

İzmir'de 2009 yılından itibaren, toplam yapılan yatırım sayısı 952'dir. Merkezi İzmir'de olup, İzmir dışına yatırım yapan firma sayısı ise 201 olup, bunun 103 tanesi Manisa'yı tercih etmiştir.

NEDEN GİDİYORLAR?

Çünkü;

- Maliyetlerini minimum ve alacakları teşvikleri maksimum seviyede tutmak için gidiyorlar.

O nedenle,

- Komşu iller arasında ikame, rakiplik üzerine değil tamamlayıcılık ilişkisi üzerine kurulmalıdır.

TEŞVİK SİSTEMİNE 4 FARKLI BOYUTTAN BAKIYORUZ

ORGANİZE SANAYİ
BÖLGELERİ

İSTİHDAM

SEKTÖRLER

İHRACAT

•İzmir'de yer alan Kurucu ve ortağı olduğumuz 10 Organize Sanayi Bölgesi'nin 24 milyon m²'lik toplam alanının yaklaşık **%59'u boş parsel** olarak yatırımcılarını beklemektedir.

Diğer yandan;

Buca Giyim OSB'nin %31'i
Bağyurdu OSB'nin %25,
İTOB'un %2'lik alanı
yatırımcı beklemektedir.

● FAAL OSB'LER

● YAPIMI DEVAM EDEN OSB'LER

■ İHTİSAS OSB'LER

**KURUCUSU VE ORTAĞI OLDUĞUMUZ İZMİR'DEKİ
ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ**

3.500 METRE YARI ÇAPINDAKİ BİR ALANDA 4 FARKLI TEŞVİK ORANI

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Üretimi gerçekleştireceğimiz yerler olan OSB'ler;

➤ **KAYITDIŞI EKONOMİYİ VE KAYITDIŞI İSTİHDAMI ÖNLEMEDEKİ** işlevleri ve **KENTSEL DÖNÜŞÜME** etkileri ile teşvik sisteminin merkez üssü olmalıdır.

➤ **Sınır illerde yaratılan haksız rekabeti önlemek için, OSB'ler dolana kadar KOMŞU ilin teşvik oranlarından faydalandırılmalıdır.**

➤ Projeler irdelenerek teşvik edilmeli, **fabrikaların kent merkezinden OSB'lere taşınması da desteklenmelidir.**

➤ **TOKİ'nin müşteri portföyüne** organize sanayi bölgelerini de alarak, müteşebbislere uygun şartlarla fabrika kurulum desteği vermesi sağlanmalıdır.

İZMİR, SERBEST ŞEHİR OLMAYA EN UYGUN ADAYDIR

- Yeni nesil serbest bölgelerden olan ve dünyada başarılı örnekleri bulunan **Özel Ekonomi Bölgeleri modeli uygulamaları ile İzmir, SERBEST ŞEHİR'e dönüştürülmelidir.**
- Yapılan her ülke kıyaslamasının içinde yer alan Güney Kore ve Çin'in başarısında, özel ekonomi bölgelerinde yabancı yatırımlara ve teknolojilere kapılarını açması önemli etkindir.
- İzmir'in mevcut potansiyeli ve avantajları söz konusu bölgelerden farklı değildir.
- Limandan uzakta olduğu halde **ESBAŞ'ın başarısı da dikkate alınıp İzmir'in pilot il seçilerek, limana yakınlığı ve potansiyeli ile ALIĞA BÖLGESİ'nin ÖZEL EKONOMİ BÖLGESİNE dönüştürülmesi sağlanmalıdır.**

AYRICA;

1. BÜYÜKELÇİ

2. KONSOLOS

3. TİCARİ MÜŞAVİRLİKLERİN

DAHA ETKİN ÇALIŞMALARI SAĞLANMALIDIR.

İSTİHDAM

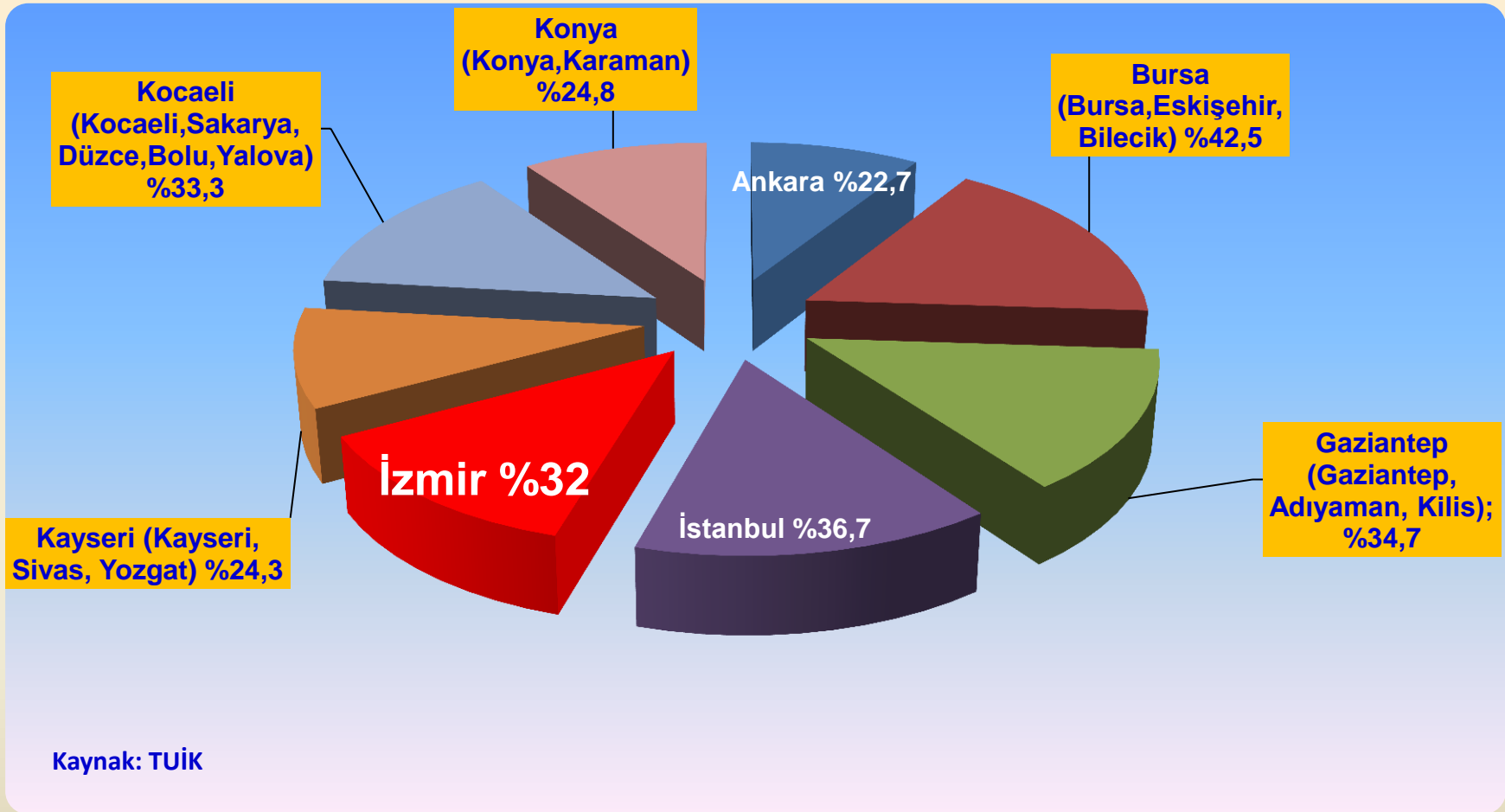
İZMİR'DE TEŞVİK EDİLEN İŞSİZLİK ARTIŞI MIDIR? İŞSİZLİK'TE İZMİR 6. BÖLGEDE

SIRA	İL	İŞSİZLİK ORANI (%)	TEŞVİK BÖLGESİ
1	Batman	23,4	6. Bölge
2	Mardin	20,6	6. Bölge
3	Siirt	20,5	6. Bölge
4	Şırnak	20,1	6. Bölge
5	Diyarbakır	18,7	6. Bölge
6	Şanlıurfa	16,3	6. Bölge
7	İZMİR	15,4	1. Bölge
8	Osmaniye	14,0	5. Bölge
9	Adana	13,2	2. Bölge
10	Mersin	12,4	3. Bölge

Kaynak: TÜİK

İzmir'in işsizlikte 6. Bölgede yer almasının ana nedeni; göçlerle birlikte, gerek kamu, gerekse yatırım teşviklerinden aldığı payın düşük kalmasından dolayıdır. İşsizlik oranında ülke ortalamasının çok üstünde kalan illere **ÖZEL İSTİHDAM DESTEĞİ** verilmelidir.

İSTİHDAMDA SANAYİNİN PAYI (%)

İşsizliğe rağmen, İzmir'de sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payının yüksek olması, barındırdığı potansiyeli ve desteklendiğinde yaratacağı istihdamı açıkça ortaya koymaktadır.

SEKTÖRLER

İLÇE BAZLI SEKTÖREL TEŞVİKLER VERİLMELİDİR

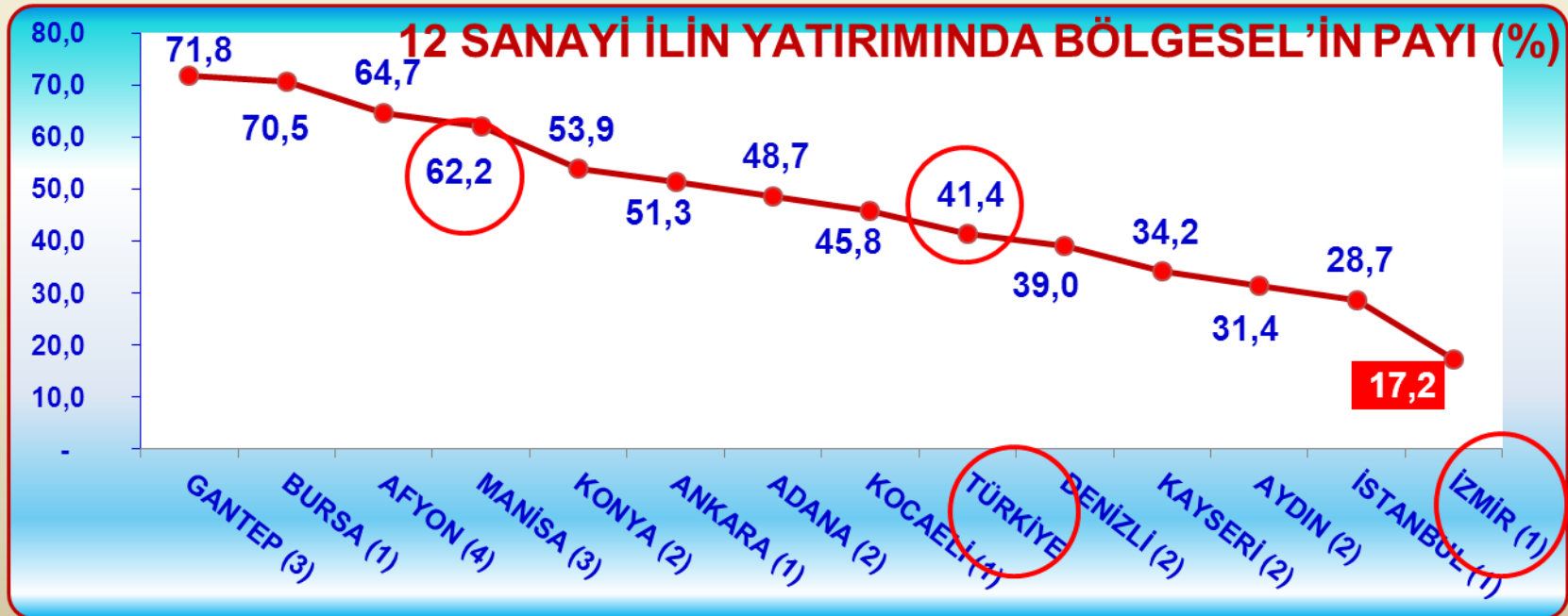
- **Tire'de-Ödemiş'te** hayvancılık ve süt ürünleri,
- **Aliağa'da** kimya, demir çelik
- **Bayındır'da** çiçekçilik, aromatik bitkiler, tohumculuk ve teknolojisi
- **Seferihisar'da** jeotermal seracılık
- **Çeşme Yarımadası'nda** turizm

İZMİR ÖZELİNDE BÖLGESEL DESTEKLER

Bölgesel kapsamda desteklenen 26 sektörden 21 tanesi 30 km yakınındaki il ile ortak sektörler olup, sadece 5 sektör özelinde İzmir farklılık arz etmektedir.

Bu durumda da İzmir, toplam yatırımlarında belge sayısında yüksek olsa da yatırım tutarı açısından 12 SANAYİ İLİ İÇİNDE EN DÜŞÜK BÖLGESEL YATIRIM ORANI'na sahiptir.

Bavul, el çantası, saraciye, ayakkabı vb. imalatı	1 Milyon TL
Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı	4 Milyon TL
Seramikten yapılan sıhhi ürünler, seramik yalıtım malz. seramik karo vb.	4 Milyon TL
Hava taşıtları ve motorlarının bakım ve onarımı	4 Milyon TL
Mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç)	4 Milyon TL

İZMİR ÖZELİNDE YATIRIMLAR

- İzmir'de büyük yatırımların hiç olmaması ve stratejik yatırımların az olması, firmaları bu alana yönelten kriterlerin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. **STRATEJİK YATIRIMLAR**'da zorunlu tutulan 4 kriterin en azından 3 tanesini sağlama şartı **YETERLİ** olmalıdır.
- Ulaşılabilir kriterlerle daha çok yatırım, daha çok istihdam hedeflenmelidir. Her zaman bir Star rafinerisi yatırımını yakalamak mümkün değildir.
- 5. Bölge desteklerini sağlayan öncelikli yatırımlardan İzmir'in **ÜLKE GENELİNDE** aldığı pay sadece %1,4'de kalmıştır.
- Eğitim ve maden istihraç ağırlıklı alınan öncelikli yatırımlarda **İMALAT**'ın payı mutlaka artırılmalıdır. Bunun için de öncelikli yatırımların kapsamı genişletilmelidir.
- Türkiye genelinde Bölgesel yatırımlar; belge sayısında %14, yatırım tutarında %16 ile I. Bölge'de yoğunlaşıyor ise, salt teşviklerin amacına TAM olarak ulaştığı söylenemez. Özellikle de içinde bulunduğumuz jeopolitik risklerin varlığı, yeni bir düzenlemeyi gerekli kılmaktadır. Tarımsal sanayiye yönelik stratejik yatırımlarla 6. bölgede uzun vadeli kazanımlar
- sağlanabilir.

ÖNCELİKLİ YATIRIMLARA YÖNELİK TALEPLERİMİZ

Sağlık sektöründe ivme kazanan İzmir’de;

- Kapsamı genişletilmiş tıbbi ilaçlar,
- **Sağlık turizmi**
- Biyomedikal öncelikli yatırım kapsamına alınarak,
- **20 Milyon TL yatırım tutarı** makul bir seviyeye çekilmelidir.

ÇEŞME YARIMADASI, öncelikli yatırımlara dahil edilerek turizm sezonunu 12 aya çıkartacak YAP-İŞLET-DEVRET modeli alınmalıdır.

- Sportif Aktiviteler için Kamp Turizmi (futbol, basketbol)
- **Jeotermal Seracılık**
- Alaçatı’da Dünya Çapında Sörf Okulu
- **Marina Bölgesi**
- Balıkçılık
- **Turizm**

ÖNCELİKLİ YATIRIMLARA YÖNELİK TALEPLERİMİZ

İZKA tarafından belirlenen öncelikli sektörler ve İzmir'in ihracatçı sektörleri dikkate alınarak;

- Bölge farkı gözetilmeksizin, tüm OSB'lerde, **YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLI** enerji üretim tesislerinde kullanılmak üzere, **cihaz, makina ve teçhizat üretimi** yapacak yerli ve yabancı yatırımlar
- Yüksek katma değerli demir çelik
- **Makine**
- Plastik ve mamulleri
- **Bilişim**
- Yenilenebilir Enerji (Rüzgar, Güneş, Biokütle ve Jeotermal Enerji) ve Çevre Teknolojileri
- **Cam**
- Gemi inşa ve tekne imalatı
- **Güvenlik sistem ve teknolojileri üretimi**

İHRACAT

İHRACATI İTHALATINDAN BÜYÜK OLAN FİRMALAR ÖZELİNDE

- **KKDF oranı** kaldırılmalıdır.
- **Teminat mektuplarının** ve nakit teminatların online takip edilebilmesi sağlanmalıdır.

AYRICA; 500 Milyar Dolar ihracat hedefimiz dikkate alındığında;
Singapur, Hong Kong, Hollanda ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin başarıyla başını çektiği **RE-EXPORT uygulamaları da teşvik edilerek ihracatımız artırılabilir. (Hong-Kong'da ihracatın %98'i re-exporttan)**

TEŞVİK SİSTEMİNE İLİŞKİN GENEL ÖNERİLERİMİZ

- **Firma teşvik karnesi oluşturulmalı**, “K Grubu işletme” adı altında, kamusal duyarlılığı (vergi ve prim ödemelerini düzenli yapan işletmeler) yüksek girişimcilerin teşviklerden daha fazla oranda faydalanması sağlanmalıdır.
- **Finans sistemi de en az reel sektör düzeyinde vergilendirilerek reel sektör aleyhine durum düzeltilmelidir.**
- **I. Bölge'nin ülke nüfusunun %41'ini, ihracatının %75'ini sağlaması nedeniyle; I. Bölge'de yer alan illerde de**
 - Yatırım döneminde vergi indirimi sağlanmalıdır.
 - Yatırım süresince çalışanların ücretleri üzerinden yapılacak gelir vergisi stopajı muafiyeti uygulanmalı ve yeni yatırımların yanı sıra yenileme ve tevsii yatırımları da kapsamaludur.
- **Yatırım indirimi uygulaması** geri getirilerek, yapılan yatırım harcamalarının %100'üne yatırım indirimi uygulanmalıdır.
- İleri teknoloji ürünlerinin net tarifi yapılarak, il bazında farklılaştırılmış **stratejik ürün desteği** verilmelidir.
- Yapılacak değişiklikler, **mevcut yatırımlar ile yeniler arasında** haksız rekabet yaratmayacak şekilde hazırlanmalıdır.

ÖNERİLERİMİZ

- **Kamu İhale Kanunu'nun** 63. maddesinde, değişiklik yapılarak; “yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden istekliler lehine, %15 olan oranın %25'e çıkartılarak, konulabilir ifadesi konulacaktır şeklinde düzeltilmelidir.
- **Kuluçka ve araştırma** merkezi gibi yatırımlar teşvik kapsamına alınmalıdır.
- **Çevre** mevzuatı kapsamında yasal yükümlülüklerini yerine getiren sanayi kuruluşlarının Çevresel Etki Değerlendirmesi, Çevre İzin veya Çevre Lisansı süreçlerinde gerçekleşen harcamalarının belirli bir kısmı teşvik kapsamına alınmalıdır.

